

א לְמַנְצֵחַ עַל־הַשְׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוֹד:

ב הַשְׁעִיחָה יְהֹה קִידּוּמֶר חֲסִיד
ג שְׂוִיא | יְדִבְרֹ אִישׁ אֶת־רְעָהוּ
ד יִכְרֹת יְהֹה כָּל־שְׁפְטִי חֲלֻקֹת גָּדוֹלֹת:

Mizmor Yab

במזהמור זה שמונה פסוקים (מלבד הפסוק הראשון שהוא הפתיחה) והוא חילק לשני חלקים שניים: ארבעה פסוקים בכל חלק. החלק הראשון – עקרו תאור מעשי הרשות; החלק השני – עקרו תאור מעשי ה.

(א) שׂוֹא – שָׁקֵר וּמְרַמָּה, וכן: לא תעה בְּרַעַךְ עד שׂוֹא, בְּדָבָרוֹת הַאֲחָרוֹנוֹת (דב' ח), שָׁהֹוא שָׁקֵר בְּדָבָרוֹת הַרְאָשׁוֹנוֹת (שם' ב). יְדִבְרֹו – הַרְשָׁיעִים שְׁנוֹתָרוּ בְּחִים לְאַחֲרֵ שְׁחָקִים פְּלֹג. שְׁפַט חֲלֻקֹת – דְּבָרֵי תְּנַפֶּה וְפֶתַחַי לְרָמֹת בָּהֶם (עי' לעיל ח). יְדִבְרֹו שְׁבָסּוֹף הַבּוֹתֵב עֹלָה גָם לְכָאן, וְשָׁעוֹר הַכְּתוּב: שְׁפַט חֲלֻקֹת יְדִבְרֹו בְּלֹב וְלֹב יְדִבְרֹו. בְּלֹב וְלֹב – פְּלוֹמָר: בּוּמְרָה. הַמְּחַשְּׁבָת וְהַדְּבָר מְתָאָרִים קַיּוֹצָאִים מִלְבָבוֹ שְׁלֹא אָדָם. לְפִיכָךְ, הַמְּדָבָר שְׁלֹא אָדָם מִחְשְׁבָתוֹ מִתְאָרָב בְּבָעֵל שְׁנִי לְבָבָו: מִלְבָר אָחָד יָצָא דְבָרָו, וּבְלֹב שְׁנִי צְפָנָה מִתְחַשְּׁבָתוֹ שְׁהָיָה הַפְּקָד דְבָרָו.

(ד) יִכְרֹת – יִשְׁמִיד. וּבָא בְּעַתִּיד נְקָאָר (ר' י' ש בציריך) לְפִי שְׁהָיָה יְשֻׁן בְּקֶשֶׁה. וּנְאָמָרָה הַבְּקֶשֶׁה בְּלִשׁוֹן נְסִתָּר: יִכְרֹת הַי' (ולא: הַכְּרֹת ה') בְּגַדְךָ הַלְּשׁוֹן יְדִבְרֹו אִישׁ שְׁעִירָה שְׁפַטְוֹק תְּקִינָם, לוֹמָר שְׁחַטָּאת שְׁלֹל הַרְשָׁיעִים בְּמִרְמָה קָנָד רְעִיזָה הוּא חַטָּאת דְבָרוֹ.

מה פועל, ושם: וּבוֹצֵעַ בְּרַק נָאֵץ ה'; כאן: הרשות יורדים במו אופל, ושם: הם יושבים במארב; ולעומת זה, כאן: ה' בשמות כסאי, ושם: ה' לעולם שב כונן למשפט כסאו.

- 1 וּוּהוּ פּוּל עַוְד, וּלְעַיל ז יִגְמְרָנָא רָע שְׁעִים הָוּ פּוּל יוֹצָא. עי' שם בפירוש.
- 2 יְפָטוֹ – פָּעֵל יְהֹוָיָדָא בְּמִקְרָא וּשְׁרוֹשׁ יְפָטוֹ. וּמְשׁוֹרֶשׁ זוּ מְצִינוּ גַם: יְהִי פָּסָת בָּר בָּאָרֶץ (לקמן עב טז); כחנות פסים (בר' לו' ג, בם); סס יְדָא (דב' ה והוד). ולדעת הראב"ע המשמעויות העיקריות של שורש יְפָטוֹ היא קטיעת וחתיכת וממנה נסתהפו כל המלים הנזכורות. מן האחרונים (עי' בミילוגן של גזוני) יש שימושים שונים שמי שורשים שונים שנ tandemו ונחרבבו: פס, פטם ופסה הם מעניין התפשטות והרחבה קרובה לשפה גזעים (שמיעירו הוא פשווון בש"ז שמאליה), ואילו שורש יְפָטוֹ שמננו נגור יְפָטוֹ אַמּוֹנִים, הוא מעיקרו לשון השמדת, ויש לו דמיון באקדית. יש מומרים פטוי לשון קצתה תחת יְפָטוֹ, וקצת ראייה לדבר: האפס לגצה הסדו גמר אמר לוֹר ודור (לקמן עז ט). אפס' מקביל להגmr, וככאן יְפָטוֹ מקובל לגmr, יש אומרים יְפָטוֹ שיכלאות טפוי וקצת ראייה לדבר בתגובה האמרי לפסוק השתרגם טפוי.
- 3 וכן שׂוֹה מְחַלְקַת הַטְּעָמִים, שקבעה את הפסוק הגדול שבספק (עליה וירור) בתบท יְעֹתָה למלוך ש' ש' ש' חלוקות, נמשך אל יְדִבְרֹו שבספק הפסוק ולא אל יְדִבְרֹו שבראש הפסוק. והפסיקו באתנהנתא בתบท ח'לוקות, למלוך שאין י'בל' וב'בל' נמשך אל ח'לוקת, שלא תפרש: ש' ח'לוקות אשר ה'יא ב'בל' וב'בל', אלא: ש' ח'לוקות י'ד'ר'ו ובל' ובל' – י'בל' ובל' בקמץ אף על פי שהטעם מחבר.

ה אשר אמרו | לשלגנו נגידר שפטינו אתה מי אדרון לנו:
ו משדר עניהם מאנקת אבויים
עתה אקים יאמיר יהוה אשית בישע יפיח לנו:

הענאים על צרכם ואסונות, ומתחאים לתקבילה
מאנקת אבויים, וכן: כי מדי לדברஆזעך, חקס
ולשד אקררא ייר' כ (ז); אויל להם כי גדרו ממען, שד
להם כי פשעו כי הושע ז (ז). – שע"ד, מקוביל ל'אווי'
שהיא עצמת שבר. מאנקת אבויים – במלל
האנקה שאנקת האבויים. 'אנקה' היא עצמת בכינ',
וכן: פשות דמעה את מזבח ה', בכינ' ואנקה (מלאכי
ב (ז)). על התקבלת עניהם ואבויים עין לעיל ט
יטו. עתה אקים יאמיר יה' – בקשה היא: ישמע נא
ה' את אנקת האבויים ויאמר: עתה אקים להוציאם.
בישע' שבאלע המקילה נמשכת גם לכאן,
כלומר: אקים להביא יושע. הבקשה עתה אקים
יאמר ה' קנד' גנבר' (שם). אשית בישע – עארך
שפסוק ד: יכרת ה' (ע' שם בפירוש). ונאמר כאן
יאמר ה' קנד' אשר אמר' שפסוק ה: עתה
אקים' קנד' גנבר' (שם). אשית בישע – עארך
מלחמה קנד' קרשעים, לפען הקביה ישע לאבויים.
אשר' הוא לשון עיריבת מלחה, וכן: לא אירה
מרובות עט אשר סכיב שתו עלי (לעיל ג, ע' שם).
פרוש אחר אשית בישע' – אשים ישע, כלומר: אמן
ישעה, ובא מsha עקייף תמורה מsha ישר ועי' שי'
כו א: ישועה שישת). יפה ל' – לא נתברר פרושו.
ושמא אפשר לפרש: יפיח – ידבר (ח) מקוביל אל
יאמר', מושם שדרך המדבר, שיוציאת רוח מפי,
וכן: במדבר ה' שמיים געשו וברוח קו קל צבאים
(למן לג. יפיח' לשון תשבת רוח, וכן: קפיחי גני
(שה'ש ד צ' ועי' לעיל ה: כל צורריו יפיח בהם). פרוש
אחר: יפיח – יביא רוח סערה להיפץ ולהחרף את
הרשיים (ע' למן פ' ט): בן תרדטם בסערך
ובסערך תבחלם. ועוד הרבה פיעלים מקוביל (או צמוד)
לי' עד' (ע' מש' יט וט לממן ז' ובפירוש ט), ולפי זה
יפיח לו – יתרה ויעיד ויאמר: עתה אקים וגוי.
לו – בוגלו – בוגל השוד הגונך בראש הפסוק.

כג'ר ה', והוא עתיד להפרע מהרשיים בענש
'ברת', שהוא מן העשימים החמורים שבתורה (ע' פ'
מידרש חיליט). קל-שפטין חקלות – את כל האשימים
המדוברים בשפטין חקלות. שפטין רבי ומי גסמק
של שפטים, וכך הנונה לאבר בדברו, אבל
שפט חקלות שבסוק התקודם הפניה לדבר עצמו.
לשון מדברת גולות – גם ב'לשון' הפניה לאבר
הדברו ומקילה לשפטין, ושורו: יכרת ה' כל
לשון מדברת גולות. מדברת גולות, ממשעו כאן:
מדברת דברי גואה ובזו קנד' בני אדם גם דברי
חרוף וגווין כלפי מעלה, וכיוצא בזו: אל פרבו
תדברו גביה בגדה (ש' א ב ב); תאלמנה שפטין שקר
הדברות על צדיק עתק בגואה ובזו (למן לא ט').
ו' העולה מכאן, שהחטא של שקר ומרמה בין אדם
לחבירו אויר אחריו חטא של גואה ובזו בגדי הענאים
ונם חטא של חרוף וגווין כלפי שמים, כמו שתתרבר
בפסוקים של אחר מכך.

(ה) אשר אמרו – מחבר אל הפסוק מקודם,
ושעורו: יכרת ה' את אשר אמר, כלומר: את
האומרים, את מה שבים בלבם: לשלגנו גנבר –
לפי פה לשונו ותחיק. גנבר, פעל עמד על דרך
מגביה (ע' א ז) ועוד וכיוצא בזו. ובgentה הדרבים,
שהרשיים האלה בוטחים בכל דברי חקלות ופטעים
שבכל שלשים מרובה לדבר דברי חקלות ופטעים
בו יגנבו ויחזק להם. שפטינו אמן – כלומר:
שפטים לנו לדבר, ולפיכך ... מי אדרון לנו –
שהם סבורים שבלח דברם בלבושים ובשפטיהם
יגיעו לשלוון וייעשו כרצום ולא יהיה מי שימחה
בידם. ובדברו זה ורמזו, שהם מעצים פיניהם גם כלפי
מעלה, וסוברים שאין אדרון להם, ואפשר שב' אדרון
הם רומיים לשם הקדר של אדרונת.

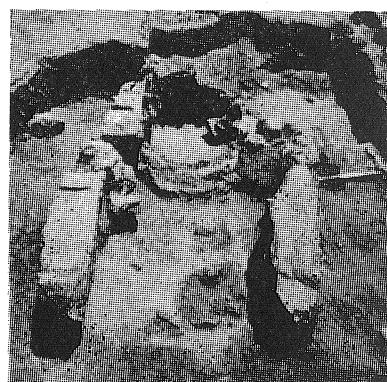
(ו) משדר עניהם – בוגל השוד, ששודדים הרשיים
את הענאים. שע' משלמו עשק ועל בדרך כל.
ואפשר, שע' שדר עניהם משלמו הוזקה שאזעקים

וְאָמְרוֹת יְהוָה אָמְרוֹת טָהֳרוֹת כֶּסֶף צָרוֹת בַּעֲלִיל לְאָרֶץ מַזְקָק שְׁבֻעָתִים: ח אַתָּה יְהוָה תְּשִׁמְרָם תִּצְּרָנוּ מִן־הַדָּר וּלְעוֹלָם:

כלומר: טהורות ככסף צרות, כסף שארכפו
וטהרוו מכם הסיים, בן אמרות ה' אין בהן שום
פָּסָלֶת וְשָׂומֵם וְשָׂומֵם הַטָּיעָה.⁶ בַּעֲלִיל לְאָרֶץ –
קָשָׁה לְפָרְשׁוֹ. וְשָׂמֵאֵשׁ לְפָרְשׁוֹ: בַּעֲלִיל – בְּבָרִורוֹת,
כְּלִשׁוֹן הַמְשִׁנָּה: בֵּין שְׁגָרָה (הַיְרָח) בַּעֲלִיל (ראש
השנה א' ח). וְלִפְיֵי זה פָרְשׁוֹ: אמרות ה' בן כֶּסֶף צָרוֹת
שְׁגָרָה בְּרוֹר וּבְהִיר וּבְהִיר לְכָל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ.
וְהַפְּנִינה, שְׁבֵל אַדְם הַשׁוֹמֵץ אֶת דְּבָרֵי ה' מִבְּחָנָן
בְּאַתָּחוּתָם, בְּעַגְּנָן שְׁגָרָה: אֲשֶׁר יִשְׁמַעַו אֶת כָּל
חַקִּים הַאֲלֵה וְאַמְרוּ רַק עַם קָם וְנָבָן הַגּוֹי הַגָּדוֹל
הַזֶּה (דְּבָרְיוֹ).⁷ מַזְקָק – מַתְהָר, כְּמוֹ צָרוֹף הַמִּקְבֵּיל
לוֹ (עַי לְמַאֲכִי): וְוַשְׁבַּמְצָרָה וְמַטְהָר כֶּסֶף וְטָהָר ...
וְזָקָק ... בְּזָהָב וּבְכֶסֶף). שְׁבֻעָתִים – שְׁתִּי פָעָם
שְׁבֻעָתִים. וְהַפְּנִינה פָעָם רַבָּות, כְּדי שְׁהַכְּסָף יִתְהַהָּה
טָהָר בְּזָהָר.

(ח) אַתָּה דְּהָה – אַתָּה, וְלֹא בְּנֵי אָדָם, שְׁפָסוּ אַמְנוּנִים
מִמֶּם. תְּשִׁמְרָם – אֶת הַעֲנִים וְהַאֲבוֹנִים הַגּוֹנִים
בַּפְּסָוק ו. תִּצְּרָנוּ – תִּצְּרָר אוֹתוֹ, אֶת הַעֲשָׂק בִּידֵי
הַרְשִׁים. יָצַרְתָּ – גְּרַךְ לִישְׁמוֹר, וּכְנ: בַּעֲבּוּר יִשְׁמַר
חַקִּי וְתָרְקוּי יִנְצַרְתָּ (תְּה' קָה מ).⁸ וּבָא קָאֵן תַּחַקְבָּלָת
לְשׁוֹן חִידָּמָקְבֵּיל לְלִשְׁוֹן רְבִים, וּכְנ מָצִיא פָּמָה
פָעָם בְּשִׁירַת הַמִּקְרָא. וְלֹא אָמְרִים תִּצְּרָנוּ פְּתַחַת
תִּצְּרָנוּ בְּכָבוֹד לִמְדָרִים בְּעַדרָם, עַל דָּרְךָ 'מְמָנוֹ'
פְּתַחַת 'מְמָנוֹ', וְלִפְיֵי זה בְּקַשׁ הַמְּשׁוֹרֵר תַּחַלָּה בְּלִשְׁוֹן
גְּסִכְרִים עַל הַעֲנִים וְלֹא תַּאֲתֵר מִפְן קָלָל אֶת עַצְמָו
בְּהָם וּבְקַשׁ בְּלִשְׁוֹן מִדְבָּרִים בְּעַדָּם. מִן־הַדָּר וּ
לְעוֹלָם – בְּטוּחָה, וְלִפְיֵי עַיּוֹן נָרָה לְפָרְשׁוֹ:
מְעוּלָם וְעַד עוֹלָם. 'דָוָר' מְשֻׁמָּעָן זָמָן אָרָךְ בְּמוֹ
עוֹלָם, וּכְנ: וְהַשְּׁמֵי לְעוֹלָם וְהַזְּכָרִי לְדָר (שם).

פרוש אחר: לוֹ חִזְרָא אֶל הַפְּעָול (ה).
(ו) אמרות ה' וגוי – דברי ה' – דברי אמרת ואיך
הם וילא בדברי הרשעים, המדברים שוויא ו:left
חולות. וכונתו, שבדור של רשותיהם ושוריניהם,
אין לירא ה' אלא לבטח בה/וישמר מורתו, ולנצח
לקיים דברי ה' שהבטיחה, שהוא עתיד להושיע את
העשהוקים מיד עשויקיהם. – ווֹשְׁמָרִים, שבדור
עתה אֶקְוּם יִאָמֶר ה' שְׁבָסּוֹק שְׁלִמְעָלָה, הם דברי
נְבוּאה שְׁהַמְשׁוּרָר מִבְּיאָן בְּתַפְּלָתוֹ (וניכאת לישון ו
גם ביש' לג') בחזוק לאמנותו ותקותו לישועה.
ועל דברי הנובואה קאלה הוא רומי בפסוק זה:
אמרות ה' אמרות טהרות, וען גם לקמן קיט מא:
יעיבָנִי חִסְדָךְ ה' תְּשֻׁעָתְךָ כְּאָמְרָתְךָ, תְּרִי שְׁאָמָרָת
ה' היא בוחור ה Helvetica לשועה. אמרות –
דברים, אמרים. והפוך אמרה. – כמו: נשי
לפְךָ האונה אמרתי (בר' ד נט).⁹ כֶּסֶף צָרוֹת –



תנוּר הַתְּכָה בְּנַחַל תְּמַנֵּעַ

5 אמרות הראשון ריבוי נסמן, והשני ריבוי פרוד.
6 והחובב רומו גם למשל הריגל במקרא, שהטורה יקרה מכיס ויש לחפשו ככסף, וכן: אם תבקשנה בכיסך וכמטמוןיהם
תחפשנה (מש' ב ד); כי טוב סחרה מסחר כסף (שם ג י) ועוד הרבה.
7 ויש מפרשיות: עליל – הכרור שצורופים בו את הכסף, לארכ – הכרור היה נתון במעמקי האדמה. (כן פרשו התרגומים הארמי
וירוש" ו והשווה מ"א ז מו: במעבה האדמה ועוז). ויש מפרשים בעיליל הבית מורשת המלה (בעל) ולהלמ"ד כבולה עי
משקל סגירות מורשת סגירות, ולפי זה בעיליל לארכ' הוא בעיליל לארכ'; וכיסף צרוֹת בעיליל לארכ' –
הוא כיסף שנוצר בהשנתה המשולב בארכ', שחוותו שצורופיו באמונת.

8 בעיליל צצ'ר' פעם נבלעת גויאין ופעמים אינה נבלעת.

ט סְבִיבָ רְשָׁעִים יַתְהַלְּכוּן

כְּרֶם זָלוֹת לְבָנֵי אָדָם:

כְּרֶם זָלוֹת לְבָנֵי אָדָם – 'כְּרֶם' הַפִּי לְשָׁמֶן; 'רֶם' פִּתיַב חֲסָר בָּמְקוֹם 'רוּם', מַקּוֹר קָל מִשְׁרָשׁ 'רוּם' עַל מִשְׁקָל 'קָם'. זָלוֹת – שֵׁם מִסְּפָשֵׁט (עַל מִשְׁקָל שָׁאֵן בָּמוֹחֵו עוֹד בָּמְקָרָא), שָׁבָא כִּשם קְבוֹז: הַאנְשִׁים הַשְּׁפָלִים תְּגִלִּים וְמַזְוְלִילִים. לְבָנֵי אָדָם פְּרוֹשָׂו: שָׁבָא קָרְבָּן בָּנֵי האָדָם, וּמְשֻׁמָּעוֹת הַקְּתָבָה בְּלָן כֵּה הָיא: אֲבָשָׂר יִתְרָמֹם הַמַּזְוְלִילִים שָׁבָנֵי אָדָם מִשְׁפָלָתוֹם, יִהְיוּ הַרְשָׁעִים נָבוֹכִים וַיַּתְהַלְּכוּ סְבִיב אָנָה וְאָנָה, וְלֹא יִמְצָאוּ אֶת דֶּרֶךְ.¹⁰

ג ט); זָכָר יִמּוֹת עָזָלָם בֵּינוֹ שְׁנוֹת דָּוָר וְדָוָר (דָּבָר ז). לְפִי זֶה מִן דָּוָר וּלְעַלְמָה הוּא מִקְרָא קָאָר וְלְשָׁעוֹרָה: מִن הָדוֹר שְׁבִימִי קָדָם וְעַד דָּוָר אָשָׁר לְעַזְלָם בִּימִים שְׁבָואָג. יוֹם מִשְׁמָעוֹ אָשָׁר (כְּמוֹ לְעַיל ט טו).¹¹

(ט) סְבִיבָ רְשָׁעִים גָּוָר – אֲף פָּסּוֹק זֶה קְשָׁה לְפִרְשָׂו, וּשְׁמָא עָנָנוּ בְּקַשְׁה שְׁהַמְשׁוֹרֵר מִבְּקָשׁ: יִאָבְדוּ הַרְשָׁעִים אֶת דֶּרֶכְם, וְלִפְכָּךְ יִזְהַרְוּ עַל עֲקָבִיהם סְבִיב סְבִיב וְלֹא יִדְעַו לְאָן לְפִנּוֹת וַיַּתְהַלְּכוּ בְּמַעַגְלָה.

לְסֶפֶום מִזּוֹרֵר יְבָ

הַמִּזְוֹרֵר מִבְּיעַ אֶת צָרָת נְפָשׁוֹ שְׁלִירָא ה', הַחַי בָּדוֹר הַשְּׁטוֹף בְּמַדוֹת הַרְעָוֹת שֶׁל תְּגַנְּהָ וּמְרַמָּה. בָּדוֹר קָבֵחַ אֲשֶׁר הָאָמֶת בְּלִים וּנוּעָלִים, וְהַרְשָׁעִים עֲוָלִים לְגַדְלָה בְּלָח חַנְפָתָם וּמְרַמָּתָם מִתְפָּאָרִים בְּכָשְׂרָן לְשׁוֹנָם וּשְׁפָתָיהם, וּבְוּתָחִים בְּחַאֲלָחוֹתָם וּעוֹשָׂקִים אֶת הַעֲוִינִים וְאֶתְּנָם מִתְּחִיאָם מִדיָּן שְׁמִים, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁמָחָרֶפֶים וּמְגַדְּפִים כְּלֹפִי מַעֲלָה. בָּעֵת כֹּזָאת אַין לִירָא ה' עַל קֵי לְהַשְׁעָן, אַלְאָל עַל ה'. לְפִיכָּךְ הַמִּתְפָּלֵל פָּותֵח בְּקָרְיאָה: 'הַשְׁעָה ה' יֹאמֶר כִּי לְעַמְתָּה בְּנֵי אָדָם שְׁדָבְרֵיהֶם שְׂזָא וּשְׁפָתָחָקָות – אָמָרָה ה' הַן אָמָת, וּבְנֵן תְּלִיהָ אָמָנוֹת, תְּקֹנוֹת וּבְקַשְׁתָּו שֶׁל הַמִּשְׁוֹרֵר, שֶׁה' יִשְׁמַר אֶת הַעֲגִינִים מִהַּרְשָׁעִים עַוְשְׁלָתָם וּוֹקִים לְחַוְשִׁים.

עַל דָּוָר רַע בְּמוֹ שְׁמַתָּאָר בְּמִזְוֹרֵר זֶה מִגְּבָרִים הַגְּבָרִים פְּעָמִים אֶתְּנָה: אַין אָמָת וְאַין חֶסֶד וְאַין דִּעָת אַלְמָיִם בְּאָרֶץ (הַשְׁעָה ד'); אָבֵד חָסִיד מִן הָאָרֶץ וְשָׁר בְּאָדָם אַנְן ... אֶל פָּאַמְנוּ בְּרַע (מִיחָה ב-ה); שׁוֹטְטוּ בְּחֽוֹצֹת יְרַחְלָם ... אֶם תִּמְצָאוּ אִישׁ אָם יְשַׁעַת מִשְׁפָט מִבְּקָשׁ אָמָנוֹה (יר' ח) וּוּנְדַע בִּיצְיאָה בְּאַלְוָן.

בְּתוּר דָּוָמָה קָאָד לְבִטְ�יוֹ לְשׁוֹן מִדְבָּרָת גְּדוֹלָות, שְׁבָפְסּוֹק דְּמַצְוִי בְּחוּן דִּינְיָא (אַרְמִינִית), הַחְזָה אֶתְּמִילָכוֹת הַרְשָׁעָה הַמְחַרְפָּת וּמִנְדַּפְתָּה כְּלֹפִי מַעֲלָה בְּדִמוֹת גָּרוּן וְעִירָה אֲשֶׁר לְה' פָּס מִמְלָל רְבָרְבָן (דָּבָר ז ח). הַלְשׁוֹן עַקְבָּה אֲקָטָם יֹאמֶר ה' נִמְצָאת מְלָה בְּמַלְחָה בְּגַבּוֹאָת יְשֻׁעָיוּהוּ לֹג' יְוָכֶר הַעֲרָע עַל אֵז בְּפִרְוִישָׁה), וּמִסְתְּבָרָה שְׁדָתָה לְשׁוֹן זוֹ רִגְלָה בְּקִי הַמְשֻׁרְרִים וְהַגְּבִיאִים לְבִטְאָה בָּה אֶת עַשְׂתִּית דִּין שְׁמִים בְּרְשָׁעִים.¹²

וּפִירּוֹשׁ זוֹ מַתָּאָם לְתַעֲמִים שְׁהַטְעִימָו 'תְּצִרְנוּ' בְּטֻמָּם מִפְסִיק וּוּבִרְבּוּר אֶת הַתְּבוּת 'מִן דָּוָר וּלְעוֹלָם' בְּטֻמָּים. וַיְשַׁמְּרִים:

תְּצִרְנוּ בְּעוֹלָם מִן דָּוָר הַזָּה שֶׁל הָאָנָשִׁים הַרְשָׁעִים. לְפִירּוֹשׁ אֶל 'תְּשִׁרְמָה' וּ'תְּצִרְנוּ' שְׁבָכָתוֹן הַקּוֹדָם. וּכְוֹונַת הַכְּתוּב: אֲתָה ה' תְּשֻׁמָּר אֶת הַאֲבִינוֹנִים בְּמַבְּעַת שְׁוֹרְשִׁים מִתְּלִכְמִים סְבִיב בְּכָל פִּינָּה, וְהַמְרִימה הַזָּה לְבָנְתָה אֶת בָּנֵי אָדָם. לְפִי פִּירּוֹשׁ זוֹ יְרָם' הָאָה שֶׁם בְּצֹורָה זָכָר בְּמָקוֹם צְוָתָה 'רְמָה' הַנְּקַבָּה, כְּלָמָרָה: אֲכִילָה גָּסָה.

וְהַשְׁוֹהָה גַּם דָּבְרֵי הַמִּשְׁנֶה סְוִיףָה: 'מִשְׁמָתָה רְמָה' בְּנִינָא בְּנֵן דּוֹסָא בְּטַל אֶנְשִׁי מַעֲשָׁה, משָׁמָת ר' יְוִיסִי קְטָנוֹתָה פְּסָקוּרְחִידִים', וּכְנָה הַלְּאָה עַד שְׁמִינִית יְגָבְּרִי בְּעַלְיָה וּבְעַלְיָה לְשׁוֹן ... וְעַל מִינְיָה לְהַשְׁעָן עַל אֲבִינוֹ שְׁבָשִׁים. וְהַרְיִי שְׁהַמִּשְׁנֶה מִיסְדָּת עַל מַהְלָךְ וּרְועִינָה שְׁבָמָנוֹרָה.

12 בעברית: פָּה מִדְבָּר גְּדוֹלָה, בָּתְרָגּוֹם אֲרֵמִי שְׁלֹגָוּ לְתַחְלִים מִתְּרוֹגָמָ: 'לְשׁוֹן מִדְבָּרָת גְּדוֹלָה' – לְשׁוֹנָה דָּמְלָלָא וַיְתַכְּבָן, שְׁמוֹמוֹר וְהַתְּהִלָּם הִיה הַיּוֹסֵד שְׁלִילָוּ בְּנֵה הַחְזָה אֶת חָנוֹנוֹ. הוּא דָרְשָׁה אֶת הַלְשׁוֹן מִדְבָּרָת גְּדוֹלָה, וְאֶתְּנָה שֶׁמְחַזְּקָה לְהַפְּרָא אֶת 'אָמָרוֹ ה'... וְרָאָה שֶׁמְחַזְּקָה אֶת אַבְדָּנה שְׁרָשָׁה צְהֻובָּה נִשְׁמָנָה (דָּבָר ז א'). כְּמוֹ שְׁנָאָמָר בְּמוֹרֵר יְרָם' עַל לְשׁוֹן אֲבָדָרָן.

13 ואפשר שהמשורר אמר מצעט כאן דבר נבואה שנאמר במלון ווּמִבְּקָשׁ שְׁקִים, אבל אין זו הנבואה בספר ישעיהו, אלא נבואה אחרת, שפהחא אורה אף היא במלים אלה ולא כתבה בספר הנביאים שהגיעו לידיינו. מהפרשנים الآخرون ייש

ג א לְמַנְצֵחַ מִזְמוֹר לְדָוד :

ב עַד־אֲנָה יְהוָה תְּשַׁכְּחֵנִי נֶצֶח עַד־אֲנָה | תְּסֻתֵּר אַת־פָּנֶיךָ מִמְנִי:
ג עַד־אֲנָה אֲשִׁית עַצּוֹת בְּנֶפֶשִׁי יְגּוֹן בְּלַבְבֵּי יוֹמָם

תקובלות בין שני החלקים נפרות לפיד סדר הפסוקים: הושעה ה' (פסוק ב) – אשית בישע (פסוק א); שא דברו איש את רעהו (פסוק ג) – אמרות ה' אמריות טהרות (פסוק ז); יברת ה' (פסוק ד) – אמתה ה' תשמירים (פסוק ח); לשלומו נגביר (פסוק ח) כרם זית (פסוק ט). הפסוק הראשון של הפסומר מפסיק כי פסו אמנים מבוי אדם, והפסוק האחרון מפסיק כי רם זית לבני אדם. וכך נتون המזמור כבתוך מסגרת המרמות שערך של המזמור תלווה על הרשע של בני האדים, – הבטוי בני אדם, ופרק גם במזמור שלפני כן (פסוק ד) עצפינו ביהנו בני אדם. ועוד צד שורה בשני המזמורים, שנייהם עוסקים בדבראים הרעים של הרשעים ומבעיים את התקווה לעשׂוּ שיבוא על הרשעים מאות ה'!¹⁴

מִזְמוֹר יָג

במזמור חמשה פסוקים (מלבד פרוסוק הפטורת) והוא נחלק לשושה שלקים: החלק הראשון – עצת התקונה (ב); החלק השני – הבקשה והתקונה (ה); החלק השלישי – התקונה ותבטחו (ו). בחילק הראשון חורת ארבע פעים התקונה 'עד אנה' בחילק השני באים שלוש צוויים של בקשות-תבקשות: הביטה; עני; האירה; ישתי פעים ('פָּנִים'). שני החלקים מקבילים בתקבום זה? ליה: עד אנה ה' תשכחني נצח – הביטה עני ה' אללה; עד אנה פסתר את פניך ממי – האירה עני; עד אנה ירומים איבר עלי – פן יאמר איבר יכלתו. החלק השלישי מחבר אל השינוי בהקבולות נזירות: צאיי בוגר אובי; ציל לבבי בוגר צבי צילו¹⁵.

(א) לְמַנְצֵחַ – עַזְןִ לְעַזְלִיל ד א. מִזְמוֹר לְדָוד – עַזְןִ דְעַתְךָ מְפַנֵּי וְלֹא תַשְׁעַצְנֵי (עי' לעיל ט י). נצח – לנצח, לעיל נ.

(ב) עַד־אֲנָה – עד מתי, וכן: עַד־אֲנָה יְנַצְּחֵנִי הַעַם ?שְׁחַנֵּי. פָסְתֵּר אַת־פְּנִיךָ – תעשה עצמך כאלו היה (כמ' יד יא). מלחת השאלת 'אנה' שואלה על אינך בצרתי. הפסטר פנים' מקביל אל שכחה' המptoms, כמו: אנה אלך מרוחך (לקמן לט), ואולם הרהורם בקרבי, בלומר: עד מתי אהיה טרוד בצריך 'עד' היא שואלה על הימן, תשכחני – תפיסת שיריך עלה על ההר, ואין דבריו של הימן, ובקשו תיעשה. ואין הדברים נראים לנו.

14 א. בסכתות כופרים (פרק יט הלכה ב) שינו ביום השמיני למונח על השminiות, כלומר: ביום שמנינו עצרת יש לומר מזמור יב הפotta למונח על השminiות. וכן נהגים בימינו בהרבה קלות לומר מזמור זה בשmini עצרת כשר של יום או כמנטור של החג. ויש כופרים, שום הלויים בבני המקדש היו אומרים Shir זה בשmini עצרת (עי' ריה ד ע"ב בתוספת ד"ה יפו-קשה', ובסוכת מו"א ד"ה שיר).

ב. וכראה שעריק הטעם, משום שבפסק הראשון כחוב על השminiות, ואנמנ גם בראש מזמור וכתוב על השminiות, אך מסתבר שהעדיפו את מזמור יב, משום שהוא תפילה של חולת, ואין ראוי לאומרה ביום טוב. ומשום שוכם שכוב בו אמרות תהורות, רמז לתורה שמיטים ביום זה.

1 שם ה' נזכר במזמור שלוש פעמים בכל חלק וחילק: פעםacha בשני החלקים הראשוניים במשפט הפתיחה (בתיבה השלישית 'עד אנה ה', הביטה עני ה') ובחלק השלישי במשפט הטים (בתיבה השלישית לפני הסיום: אשירה לה' כי גמל עלי), בחלק הראשון הזכיר שם ה' בלבד, ובחלק השני הזכיר 'ה' אלהי' להרבנות בתהנוים, בחילק השלישי הזכיר בלאו שירית הים' רמז לשבח והודאה גודולים.

2 פירוש אחר: עד מתי תשכחicha ברכה גמורה, וכן: למה היה כאבי נצח (יר' טו יח), והוא קרוב ללשון 'משמעות' (שם ח.ה).